

Język mniejszości narodowej lub etnicznej Szkoła podstawowa

Podstawowe założenia, filozofia zmiany
i kierunki działania

Autor: Jolanta Grygoruk

MINISTERSTWO
EDUKACJI
NARODOWEJ

 podstawa
programowa 2017

Dobra
Szkoła

OŚRODEK
ROZWOJU
EDUKACJI

Mniejszości narodowe a etniczne

**Za mniejszości
narodowe uznaje się
następujące
mniejszości:**

- białoruską
- czeską
- litewską
- niemiecką
- ormiańską
- rosyjską
- słowacką
- ukraińską
- żydowską

**Za mniejszości
etniczne uznaje się
następujące
mniejszości:**

- karaimską
- łemkowską
- romską
- tatarską

Podstawy prawne nauczania języków mniejszości

W części wstępnej podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej znajduje się zapis:

„Kształcenie ogólne w szkole podstawowej ma na celu:
2) **wzmacnianie poczucia tożsamości indywidualnej, kulturowej, narodowej, regionalnej i etnicznej**”.

Podstawy prawne nauczania języków mniejszości

- Rzeczpospolita Polska umożliwia członkom mniejszości narodowych i etnicznych podtrzymywanie ich tożsamości narodowej i językowej poprzez organizację nauczania języka mniejszości.
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 14 listopada 2007 r. (Dz.U. z 2014 r. poz. 263) szczegółowo określa sposób organizacji zajęć służących podtrzymywaniu tożsamości narodowej i językowej mniejszości narodowych w Polsce.

Zmiany w podstawie programowej

- Podstawa programowa wprowadza nową strukturę szkolnictwa, w której zasadniczą zmianą jest przywrócenie ośmioletniej szkoły podstawowej i czteroletniego liceum ogólnokształcącego.
- Nowa podstawa programowa została dostosowana do wymaganego cyklu ośmioletniego w szkole podstawowej, a następnie czteroletniego w liceum ogólnokształcącym.

Podstawy prawne nauczania języków mniejszości

- Podtrzymanie poczucia tożsamości narodowej lub etnicznej dla dzieci należących do mniejszości odbywa się z uwzględnieniem zapisów zawartych w podstawie programowej wychowania przedszkolnego dla przedszkoli i innych form wychowania przedszkolnego.
- Obecne zapisy w podstawie programowej odwołują się do Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 czerwca 2016 r., w którym w punkcie 17 znalazł się zapis dotyczący posługiwania się językiem mniejszości narodowej lub etnicznej lub językiem regionalnym.
- Warunkiem organizowania zajęć przedszkolnych prowadzonych w języku mniejszości narodowej lub etnicznej jest złożenie przez rodziców odpowiedniego wniosku do dyrektora przedszkola.

Nauczanie języków mniejszości

- Nauczanie i wychowanie przedszkolne powinno być prowadzone przez nauczyciela dwujęzycznego.
- Poznawanie języka mniejszości powinno w trakcie zajęć dydaktycznych, podczas zabawy, pobytu na świeżym powietrzu, wycieczek, czynności opiekuńczych, samoobsługowych i organizacyjnych.
- Nauczyciel pracujący z grupą przedszkolną wykorzystuje: ilustracje, przedmioty, rysunki, aby w trakcie zabawy powtórzyć i utrwalić poznane przez dzieci słowa.
- Głównym zadaniem przedszkola jest harmonijny i szczęśliwy rozwój dziecka żyjącego na pograniczu kultur.

Zmiany w podstawie programowej

- Podstawa programowa do klas 1–3 została zmieniona w zakresie formy i treści celów kształcenia.
- Nauka języka mniejszości narodowej lub etnicznej jest procesem, w ramach którego odbywa się kształcenie nie tylko językowe, literackie i kulturowe, lecz przede wszystkim kształtowanie tożsamości i świadomości narodowej lub etnicznej ucznia.
- Świadomość własnego dziedzictwa narodowego lub etnicznego.

Uczeń:

- dostrzega i rozumie wartość swego języka ojczystego, ma świadomość swojej tożsamości narodowej lub etnicznej;
- poznaje elementy przyrody, kultury materialnej i duchowej mniejszości narodowej lub etnicznej, do której należy;
- poznaje elementy historii mniejszości narodowej lub etnicznej, do której należy.

Zmiany w podstawie programowej

W podstawie programowej z 2012 r. tego celu ogólnego i wymienionych celów szczegółowych nie było.

Nauczanie języka mniejszości narodowej lub etnicznej bardziej przypominało nauczanie języka obcego niż języka narodowego lub etnicznego.

Podstawa programowa z 2012

Wymagania ogólne – podstawa programowa z 2012

Uczeń:

- odbiera wypowiedzi,
- tworzy wypowiedzi,
- analizuje i interpretuje teksty kultury.

W nowej podstawie programowej są też **trzy wymagania ogólne**:

- świadomość własnego dziedzictwa narodowego lub etnicznego,
- kształcenie językowe,
- kształcenie literackie i kulturowe.

Treści nauczania są konkretne, przemyślane, dopasowane do zainteresowań i wieku uczniów.

Zmiany w podstawie programowej

II etap edukacyjny

Cel ogólny: świadomość własnego dziedzictwa narodowego lub etnicznego.

W podstawie programowej z 2012 r. 2 wymagania szczegółowe, w obecnej 4 wymagania szczegółowe dla klas 4–6:

Uczeń:

- **zna i rozumie utwory literackie i inne teksty kultury ważne dla poczucia tożsamości narodowej lub etnicznej;**
- **zna i rozumie podstawy kultury narodowej lub etnicznej (bohaterowie, wydarzenia, symbole, legendy);**
- **zna podstawowe fakty z życia mniejszości narodowej lub etnicznej w Polsce;**
- **rozpoznaje najważniejsze tematy i motywy charakterystyczne dla literatury narodowej, wyszukuje na ten temat informacje w internecie.**

Zmiany w podstawie programowej

Podstawa programowa z 2012 r. zawierała cztery cele kształcenia:

- świadomość własnego dziedzictwa narodowego lub etnicznego;
- odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji;
- tworzenie wypowiedzi;
- analiza i interpretacja tekstów kultury.

Nowa podstawa programowa

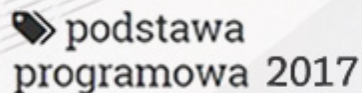
Zachowane zostały dwa cele:

- **świadomość własnego dziedzictwa narodowego lub etnicznego,**
- **tworzenie wypowiedzi,**

dwa pozostałe zostały zmienione na:

- **kształcenie literackie i kulturowe,**
- **kształcenie językowe.**

Doceniono potrzebę kształtowania właściwych nawyków i umiejętności językowych.

Zmiany w podstawie programowej

Nowa podstawa programowa na II etapie edukacyjnym została zmodyfikowana o następujące treści nauczania:

Uczeń:

- rozumie, czym jest adaptacja dzieła (np. filmowa, sceniczna, radiowa);
- wskazuje różnice między tekstem literackim a jego adaptacją;
- zna typy skrótów i skrótowców;
- interpretuje dzieła sztuki (obraz, grafika, rzeźba, fotografia);
- określa wartości estetyczne poznawanych tekstów kultury;

Rozbudowane też zostało rozumienie pojęć retoryka i stylistyka w powiązaniu z konkretnymi umiejętnościami ucznia.

Zmiany w podstawie programowej

Główne cele kształcenia w obu podstawach są podobne, ale w nowej są one bardziej uszczegółowione.

Wymagania szczegółowe w dotychczasowej i nowej podstawie pod względem zakresu sprawdzanych umiejętności związanych z posługiwaniem się językiem jako narzędziem komunikacji, analizą i interpretacją tekstów kultury i szeroko rozumianym tworzeniem wypowiedzi nie różnią się zasadniczo.

W nowej podstawie wymagania są wyodrębnione, uporządkowane i przyporządkowane do konkretnych obszarów.

Treści nauczania uwzględniają współczesne technologie informacyjno-komunikacyjne.

Zmiany w podstawie programowej

Nowa podstawa programowa jest bardziej przejrzysta i skonkretyzowana.

Taki układ treści ułatwi tworzenie programów nauczania i opracowanie nowych podręczników.

Celem realizacji podstawy programowej jest kształcenie szeregu umiejętności przedmiotowych związanych ze znajomością języka, kultury i tradycji poszczególnych mniejszości narodowych oraz umiejętności ponadprzedmiotowych wpływających na funkcjonowanie człowieka w świecie.

Zmiany w podstawie programowej

Realizacja podstawy programowej dla klas 4–6 i 7–8 umożliwia:

- kształtowanie poczucia własnej świadomości narodowej lub etnicznej,
- poznawanie własnej kultury,
- rozwijanie umiejętności komunikacyjnych,
- doskonalenie myślenia konkretnego i abstrakcyjnego,
- dostrzeganie i rozumienie wartości uniwersalnych, m.in. prawdy, dobra, piękna.

Nabywane umiejętności umożliwiają sprawne posługiwanie się językiem mniejszości narodowej lub etnicznej w różnych sytuacjach komunikacyjnych z zachowaniem norm kultury, etyki i etykiety językowej.

Realizacja wymagań szczegółowych w praktyce pozwoli na świadome uczestnictwo w kulturze oraz w życiu społecznym, czyli rozwój potencjału intelektualnego uczniów.

Dziękuję za uwagę!

 **podstawa
programowa 2017**

